

Enexis Netbeheer B.V.
De heer R.B.A. van der Leeuw
Postbus 856
5201AW 's-Hertogenbosch

Den Haag, 17 april 2026

Aantal bijlagen : 2
Ons kenmerk : ACM/UIT/664335
Contactpersoon : [vertrouwelijk]
Onderwerp : ACM/25/195587 Eindbrief toetsing investeringsplan 2026 Enexis Netbeheer B.V.

Geachte heer Van der Leeuw,

U heeft op 5 januari 2026 uw ontwerp investeringsplan (hierna: investeringsplan) ter toetsing aan de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) voorgelegd. De ACM concludeert dat Enexis Netbeheer B.V. (hierna: Enexis) in redelijkheid tot haar investeringsplan is gekomen en dat de noodzakelijkheid van de voorgestelde investeringen voor de komende paar jaar voldoende is onderbouwd. Gelet op het voorgaande mag Enexis naar het oordeel van de ACM het investeringsplan zoals voorgelegd op 5 januari 2026 vaststellen. Met het vaststellen van het investeringsplan door Enexis worden de daarin opgenomen investeringen volgens artikel 3.35, zesde lid, van de Energiewet noodzakelijk geacht en is Enexis verplicht de investeringen uit te voeren.

Bestuurlijke afspraken navolgbaarheid

De transmissie- en distributiesysteembeheerders stellen sinds 2020 elke twee jaar investeringsplannen op. In de investeringsplannen beschrijven zij alle nodige investeringen, zowel uitbreidings- als vervangingsinvesteringen. De ACM beoordeelt of de systeembeheerders in redelijkheid tot de plannen zijn gekomen en of de noodzakelijkheid van de investeringen voldoende is onderbouwd.

De ACM heeft na de toets op het investeringsplan van Enexis in 2024 bestuurlijke afspraken gemaakt met Enexis om de transparantie en navolgbaarheid van haar investeringsplan te verbeteren. De ACM stelt vast dat Enexis in haar investeringsplan 2026 een goede invulling aan deze bestuurlijke afspraken heeft gegeven. De ACM meent dat dit in grote mate heeft bijgedragen aan de verbetering van het investeringsplan 2026 van Enexis.

Toets investeringsplan 2026

De ACM toetst het investeringsplan van Enexis op grond van artikel 3.35, vierde lid, van de Energiewet. Op grond van artikel 7.37 van de Energiewet dient het investeringsplan van Enexis aan de eisen uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet te voldoen. De ACM heeft het investeringsplan van Enexis getoetst aan de eisen die bij of krachtens de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet bepaald waren. Uit deze toets volgt dat Enexis het investeringsplan mag vaststellen. Wel ziet de ACM een aantal verbeterpunten om de robuustheid en navolgbaarheid van het investeringsplan verder te vergroten.

De specifieke bevindingen van de ACM vindt u in bijlage 1. De uitkomsten van de toets op het scenariodocument van Netbeheerder Nederland (hierna: NBNL) vindt u in bijlage 2. De toets op het scenariodocument is een integraal onderdeel van de toets op uw investeringsplan.

De belangrijkste verbeterpunten voor het volgende investeringsplan van Enexis zijn:

1. **Verbeter de scenario's.** De ACM constateert dat de scenario's die Enexis gebruikt gebaseerd zijn op onvoldoende onderbouwde aannames en dat deze scenario's belangrijke onzekerheden en ontwikkelingen niet voldoende meewegen. De ACM verwacht dat Enexis in haar volgende investeringsplan de scenario's op duidelijk onderbouwde aannames baseert, en dat alle belangrijke onzekerheden en ontwikkelingen voldoende zijn meegenomen;
2. **Geef beter inzicht in de uitvoering van het investeringsplan.** De ACM constateert dat Enexis minder investeringen kan realiseren dan nodig is voor de uitvoering van haar wettelijke taken. De ACM ziet daarnaast dat Enexis de geplande investeringen van het vorige investeringsplan niet volledig heeft gerealiseerd. Daarom heeft de ACM vraagtekens bij de haalbaarheid van de uitvoering van het investeringsplan op korte termijn. De ACM verwacht dat Enexis beter inzicht geeft in de uitvoerbaarheid van haar investeringen en welke gevolgen aangesloten kunnen merken als het Enexis niet lukt om de geplande investeringen uit te voeren.
3. **Geef meer inzicht in keuzes, kansen en kosten.** Het is onzeker hoe de energievraag van de toekomst eruit ziet. Enexis plant in haar investeringsplan vooruit om in die vraag te kunnen voorzien. Volgens de ACM kan Enexis binnen de bestaande onzekerheden beter inzichtelijk maken hoe slim systeemgebruik en duidelijke keuzes voor het energiesysteem van de toekomst kosten kunnen besparen en transportcapaciteit kunnen vrijspelen. Het valt de ACM op dat slimme oplossingen en ontwikkelingen zoals het zwaarder belasten van het elektriciteitsnet, flexibel systeemgebruik, energy hubs en energie-efficiëntie maar beperkt zijn meegewogen in het investeringsplan. De ACM verwacht dat Enexis beter inzichtelijk maakt welke keuzes Enexis maakt, waar kansen liggen om het investeringsportfolio beheersbaar te houden en welke kosten deze keuzes en kansen besparen of opleveren.

Melding Minister

Uit het investeringsplan blijkt dat Enexis niet alle noodzakelijke investeringen op tijd uit kan voeren. Dit betekent dat Enexis niet kan voorzien in de totale behoefte aan capaciteit voor het transport van elektriciteit over de door haar beheerde systemen. De ACM is daarom verplicht om een melding aan de minister te doen op grond van artikel 5.8, eerste lid, van de Energiewet. De ACM zal in deze brief ook een oproep doen om duidelijkere keuzes te maken met betrekking tot het energiesysteem van de toekomst. De ACM wil zo voorkomen dat er bijvoorbeeld zowel maximaal geïnvesteerd wordt in een systeem met elektrificatie als bijvoorbeeld in een systeem met waterstof. De ACM wil hiermee onnodige overinvesteringen door een gebrek aan keuzes voorkomen.

Vragen

Bij vragen over deze brief nodigt de ACM u uit om contact op te nemen.

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

M. Denkers BA, MSc, MBA
Directeur Directie Toezicht Energie

Bijlage 1 – beoordeling ACM

1 Knelpunten

De ACM vindt de verantwoording van de methode van totstandkoming van de knelpunten en de bijbehorende knelpuntenanalyse in het investeringsplan van Enexis voldoende. Enexis geeft in haar investeringsplan een navolgbare beschrijving van de methodiek. Enexis geeft een voldoende transparante toelichting op hoe de bedrijfswaarden, de bedrijfsdoelstellingen en de risicomatrix worden gebruikt om zowel capaciteits- als kwaliteitsknelpunten te identificeren. De ACM waardeert het kwalitatieve inzicht dat gegeven wordt in de systematiek. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt hoe de afwegingen voor verschillende soorten risico's en investeringen in één systematiek worden samengevoegd. De ACM waardeert deze transparantie en constateert de Enexis de belangen van het voorzien in toekomstige vraag en de bijbehorende kosten op hoofdlijnen tegen elkaar afweegt.

De ACM constateert tegelijkertijd dat in de toekomst verbeteringen van het investeringsplan noodzakelijk zijn. Dit licht de ACM in dit hoofdstuk verder toe.

1.1 Scenario's

De ACM heeft het scenariodocument "Netbeheer Nederland Scenario's Editie 2025" en de wijze waarop deze gebruikt worden in de investeringsplannen van alle systeembeheerders getoetst als integraal onderdeel van haar toets op de investeringsplannen 2026. Voor de toetsing gebruikt de ACM vijftien toetsingscriteria.

De ACM heeft bij de toetsing een aantal tekortkomingen geconstateerd. De tekortkomingen zien op:

1. Het uitgangspunt van 'ongelimiteerde klantvraag', namelijk dat systeembeheerders uitgaan van de vraag van aangeslotenen die niet gelimiteerd wordt door ontwikkelingen zoals stijgende transporttarieven en beperkte transportcapaciteit (netcongestie). De ACM ziet belangrijke risico's op over- of onderschatting van de klantvraag doordat dit uitgangspunt van de klantvraaggeen realistisch beeld geeft van de redelijke klantvraag.
2. De flexibiliteit uit de scenario's wordt niet gebruikt bij het bepalen van knelpunten en investeringen.
3. De gekozen uitgangspunten voor de scenario's zijn uitgebreid en begrijpelijk. Tegelijkertijd beperken deze uitgangspunten de bandbreedte van relevante onzekerheden. Hierdoor zijn volgens de ACM niet alle relevante onzekerheden goed meegewogen.

De ACM vindt dat de opgestelde scenario's van de systeembeheerders beperkt geschikt zijn om in kaart te brengen welke investeringen redelijkerwijs noodzakelijk zijn om aan hun wettelijke taken te voldoen. Daarnaast vindt de ACM dat actoren in het ontwerp van het energiesysteem beter betrokken dienen te worden in de totstandkoming van de scenario's: bijvoorbeeld als het gaat om ruimtelijke ordening, kosten van keuzes en maakbaarheid. De volledige toetsing en nadere verbeterpunten kunt u vinden in bijlage 2 bij deze brief.

1.2 Regionalisatie

De ACM vindt dat Enexis de methode en de toepassing daarvan voor de regionalisatie van de scenario's voldoende transparant heeft weergegeven. Enexis beschrijft welke stappen zij doorloopt.

Enexis geeft inzicht in gebruikte methodieken en modellen en gebruikt actuele meetgegevens, maar de ACM vindt de toelichting op hoe abstracte plannen concreet worden toegepast (keuzes, aannames en onzekerheden) onvoldoende transparant. Daardoor is de transparantie van de redelijkheid van de oorzaak, de schaal en het moment van optreden van knelpunten beperkt.

1.2.1 Verdeling landelijke scenario's naar investeringsplan

Uit de landelijke scenariostudie volgen landelijke prognoses die naar het verzorgingsgebied van Enexis vertaald worden. Enexis heeft dit op een transparante en navolgbare wijze gedaan. De ACM waardeert de uitleg die Enexis geeft over het proces en vindt dat Enexis haar keuzes en aannames grotendeels goed uitlegt en voldoende onderbouwt.

Enexis noemt de profielen van hybride warmtepompen niet in bijlage 10.15 voor het opstellen van profielen voor laagspanning. Hierbij ontbreekt volgens de ACM een onderbouwing waarom deze profielen niet gehanteerd worden voor de berekening van de verwachte belasting op laagspanning en hogere netvlakken.

De ACM constateert verder dat Enexis de flexibiliteit van aangeslotenen, die in het NBNL-scenariodocument genoemd wordt niet regionaliseert. De ACM constateert dat Enexis flexibiliteit, zoals batterijen, niet meeneemt, omdat zij er van uit gaat dat deze 'schaarsteneutraal' worden aangesloten. De ACM vindt dat Enexis niet voldoende transparant is over waarom zij hiervoor kiest. Volgens de ACM kunnen deze netgebruikers en nieuwe technologieën een belangrijke rol spelen in het verlagen van de piekvraag op de elektriciteitsnetten. Daarom is de ACM verbaasd dat Enexis dit niet geregionaliseerd heeft (zie verder 1.2.2).

1.2.2 Prognosticeren van vermogensvraag

Op basis van de verwachte ontwikkelingen maakt Enexis een belastingprognose per netonderdeel. Hiermee bepaalt zij hoeveel transportcapaciteit een netonderdeel nodig zal hebben in de toekomst. Dit zet Enexis af tegen de transportcapaciteit die op dat netonderdeel aanwezig is om te bepalen of de transportcapaciteit uitgebreid moet worden. Om de benodigde transportcapaciteit te bepalen, is het niet alleen van belang om in te schatten welke apparaten in welke hoeveelheid op welke plek de energievraag zullen bepalen, maar werkt de systeembeheerder ook met belastingprofielen en gelijktijdigheidsaannames.

Enexis heeft, ten opzichte van haar vorige investeringsplan, wel duidelijker uitgelegd hoe zij van de volumevraag in de scenario's tot knelpunten komt. De ACM waardeert het dat Enexis uitlegt welke rol het zwaarder belasten van het elektriciteitsnet en de inzet van de enkelvoudige storingsreserve kunnen spelen in het (tijdelijk) verhelpen van knelpunten. Dat is een belangrijke verbetering ten opzichte van het vorige investeringsplan. Enexis noemt ook de mogelijke rol van flexibiliteit.

De ACM waardeert het inzicht dat Enexis geeft in de gehanteerde vermogens voor LS-netten in paragraaf 3.2 en bijlage 10.15 van haar investeringsplan, maar vindt de toelichting die Enexis geeft op de wijze waarop zij belastingprognoses maakt. Bij de vaststelling van knelpunten nog te beperkt transparant. Enexis geeft volgens de ACM onvoldoende inzicht in de profielen en gelijktijdigheidsaannames die zij gebruikt om haar netbelasting van de toekomst te bepalen.

De ACM verwacht daarom dat Enexis ontwikkelingen die invloed hebben op het gedrag van aangeslotenen in haar volgend investeringsplan concreter meeneemt bij het vaststellen van haar knelpunten. Aangeslotenen kunnen hun netgebruik namelijk veranderen door maatregelen zoals flexibele transportrechten, de groepstransportovereenkomst of een tijdsgebonden transporttarief. Ook kan het netgebruik in de toekomst veranderen doordat gebruikers efficiënter met energie omgaan en kan netcongestie invloed hebben op de vraagontwikkeling. Daarnaast kan het net anders en flexibeler gebruikt gaan worden door de doorontwikkeling van technologieën zoals elektrische voertuigen, zonnepanelen en batterijen. Het ligt volgens de ACM voor de hand om bij het vaststellen van knelpunten ook gebruik te maken van, en aan te sluiten bij, het flexibiliteitsbehoefteverslag en de congestierapporten. Door bij de scenario's uit te gaan van ongelimiteerde vraag, gecombineerd met het ontbreken van de effecten van het beter benutten van het net, kan de capaciteitsvraag, vooral op langere termijn, overschat worden. Als gevolg hiervan kan zowel het moment van optreden als de schaal van een knelpunt veranderen. Dit inzicht is belangrijk om concreet te maken hoe de inzet van flexibiliteit, zwaarder belasten of andere maatregelen invloed kunnen hebben op het investeringsportfolio van Enexis. De ACM verwacht dat Enexis in haar volgend investeringsplan beter laat zien wat het positieve effect kan zijn van slim netgebruik en hoe de meeste transportcapaciteit kan worden vrijgespeeld, bijvoorbeeld door aan te geven waar en hoe zij

mogelijkheden ziet om flexibiliteit te ontsluiten en wat dit kost en oplevert. Dit helpt de congestieproblematiek te verlichten en kan het investeringsportfolio van Enexis behapbaar houden. Bovendien stelt dit inzicht beleidsmakers in staat om te sturen op het energiesysteem van de toekomst. De ACM roept Enexis op om samen met de andere systeembeheerders te bepalen hoe zij op een transparante manier rekening houdt met de hiervoor genoemde ontwikkelingen. Dit kan volgens de ACM gedeeltelijk een plaats krijgen in de NBNL-scenario's, maar heeft ook invloed op de wijze waarop netberekeningen gedaan worden en specifieke knelpunten tot stand komen. Het is aan Enexis om dit een goede plaats te geven in haar investeringsplan.

De ACM waardeert de uitleg van Enexis over het gebruik van meetdata van het huidige netgebruik bij het prognosticeren van de toekomstige netbelasting. De ACM vindt het belangrijk dat Enexis de voorspellingen uit de scenario's (op korte termijn) aan laat sluiten bij de inzichten die zij heeft in de werkelijke actuele netbelasting.

De ACM constateert dat Enexis wel voldoende transparant is over de methodiek, de modellen en de systemen die zij gebruikt om de netbelasting te prognosticeren. De beperkte transparantie ziet volgens de ACM dus op de concretisering van het planmatige abstractieniveau naar de toepassing hiervan, inclusief de aannames, onzekerheden en keuzes die daar bij horen.

1.3 Herleidbaarheid kwaliteitsborgingssysteem

De ACM concludeert op grond van haar onderzoek naar het kwaliteitsborgingssysteem van Enexis dat het niet navolgbaar is of haar kwaliteitsborgingssysteem doeltreffend werkt. De ACM vindt dit belangrijk in het kader van onder andere veiligheid en weerbaarheid. Omdat het kwaliteitsborgingssysteem de basis vormt voor de identificatie van kwaliteitsknelpunten, kan de ACM niet concluderen dat met de investeringen in de benoemde kwaliteitsknelpunten de kwaliteit van het systeem voldoende geborgd is. De ACM geeft opvolging aan haar constatering van tekortkomingen in het kwaliteitsborgingssysteem middels haar toezicht op grond van artikel 3.74 van de Energiewet.

De ACM vindt wel dat de kwaliteitsknelpunten voldoende herleidbaar zijn naar het kwaliteitsborgingssysteem. De realisatie van de kwaliteitsinvesteringen wijkt echter sterk af van de planning en daarbij is het onduidelijk of met de voorgenomen kwaliteitsinvesteringen het gewenste kwaliteitsniveau behouden kan blijven.

1.4 Totstandkoming knelpunten

Zoals uit het voorgaande blijkt, vindt de ACM dat Enexis op hoofdlijnen een redelijke methodiek hanteert en hier transparant over is. De ACM vindt dat Enexis duidelijk inzicht geeft in hoe zij capaciteits- en kwaliteitsknelpunten bepaalt op basis van inzichten in de ontwikkeling van de toestand van het net en de toepassing van een risico-gedreven systematiek (ROBAM). Enexis legt goed uit bij welke score een risico wel of niet geaccepteerd wordt. De ACM kan deze onderbouwing volgen. Daarnaast heeft Enexis in paragraaf 2.4 duidelijk toegelicht hoe zij de risicoreductie uitdrukt in euro's. Hieronder beoordeelt de ACM of de wijze waarop Enexis van deze vraagprognoses tot knelpunten komt transparant en redelijk is.

Voor laagspanningsnetten geeft Enexis aan dat er geïnvesteerd wordt om gehele buurten geschikt te maken voor de verwachte belasting in 2050. De ACM vindt het goed dat Enexis op de verschillende scenario's voorbereid is, maar tegelijkertijd oog houdt voor de betaalbaarheid die de investeringen met zich mee brengen.

De ACM vindt de door Enexis gekozen zichttermijnen voor het identificeren van knelpunten en het 'toekomstvast' investeren ook voldoende uitgelegd en onderbouwd. Hierdoor heeft Enexis ook op langere termijn zicht op de schaal en het moment van optreden van knelpunten waar zij op investeert.

Afhankelijk van welk scenario wordt gebruikt bij de knelpuntenbepaling verschilt het hoeveel knelpunten er waar en wanneer ontstaan en hoe groot die knelpunten zullen worden. De ACM vindt het goed dat Enexis een duidelijke afweging maakt tussen de verschillende scenario's. Enexis gebruikt bij elektriciteit het KM-

scenario voor het bepalen van het moment van optreden van een knelpunt en de meer extreme GB- en EV-scenario's voor het bepalen van de grootte van de vermogensvraag. De ACM kan deze keuze van Enexis volgen.

Enexis investeert op een toekomstvast netontwerp, waar investeringen tot minimaal 2040 voor voldoende capaciteit zorgen. Daarnaast bouwt Enexis bij met standaardeenheden, waardoor er ook na 2040 extra capaciteit (overcapaciteit) is. Enexis legt daarbij uit dat dit een gedeelte van de onzekerheid met betrekking tot de exacte omvang van knelpunten ondervangt. Enexis houdt hierbij ook rekening met de netvisies 2050 van TenneT. Volgens de ACM zijn deze keuzes voldoende transparant en redelijk onderbouwd. Voor de ACM is echter onvoldoende transparant in hoeverre het gebruik van de netvisies van TenneT leidt tot afwijkingen ten opzichte van de prognoses op basis van de geregionaliseerde scenario's.

Tegelijkertijd constateert de ACM dat Enexis in de hiervoor genoemde keuzes voor de totstandkoming van knelpunten vooral kiest om het risico op een tekort aan transportcapaciteit te mitigeren door middel van investeringen. Enexis lijkt in haar risico-gebaseerde methodiek zeer beperkt bereid het risico op een tekort aan transportcapaciteit te accepteren, ook in de extremere gas- en elektriciteitsscenario's. Enexis is beperkt transparant over de gevolgen die dit heeft voor de kosten die netgebruikers gaan betalen, ook wanneer de vraag lager uitvalt dan in het EV-scenario en of hierdoor een grotere investeringsopgave ontstaat met grotere tekorten in de uitvoering en planning tot gevolg. Volgens de ACM zijn deze keuzes niet per se onredelijk, maar onderbouwt Enexis onvoldoende hoe zij de kosten van deze keuzes afweegt tegen de baten ervan.

2 Investerings

Op het moment dat Enexis heeft bepaald welke knelpunten er ontstaan, en in welke situaties het knelpunt het beste met een investering kan worden opgelost, bepaalt Enexis wat voor investering zij doet en in welke volgorde zij haar investeringen zal uitvoeren. Hierbij is het belangrijk dat Enexis duidelijk maakt wat zij kan uitvoeren op welk moment, en op basis waarvan zij de volgorde van investeringen bepaalt en wat de gevolgen zijn van het maakbaarheidstekort op de restrisico's.

Enexis legt volgens de ACM goed uit hoe zij tot investeringen op knelpunten komt en op welke zichttermijn zij investeert. Hierdoor is duidelijk hoe Enexis tot haar investeringen komt. Enexis legt uit dat zij bijbouwt met standaard eenheden, waardoor er ook na 2040 extra capaciteit (overcapaciteit) is. Enexis legt daarbij uit dat dit een gedeelte van de onzekerheid met betrekking tot de exacte omvang van knelpunten ondervangt. De ACM vindt dat Enexis transparant is over haar principes voor het bepalen van investeringen. Hieronder vallen het uitnuttigen van bestaande locaties voordat nieuwe locaties worden gezocht en het reserveren van voldoende fysieke ruimte om bij te kunnen bouwen bij nieuwbouwstations voor als het knelpunt in de toekomst toch groter blijkt te worden.

Enexis is transparant over het tekort dat zij heeft in de uitvoering. Hierdoor kan Enexis niet tijdig alle investeringen uitvoeren. Enexis bepaalt op een redelijke en transparante wijze welke investeringen het belangrijkst zijn voor het uitvoeren van haar wettelijke taken en hoe haar planning tot stand komt.

De ACM waardeert de uitleg van Enexis in hoofdstuk 4 van haar investeringsplan, waarin zij uitlegt hoe zij haar maakbare werkpakket samenstelt, waaronder de kwalitatieve uitleg die Enexis geeft over het planningsproces, de beperkende factoren daarin en de uitleg van het optimalisatiemodel van Enexis. Dit komt de begrijpelijkheid van het investeringsplan ten goede. De ACM waardeert de transparantie van Enexis en kan haar keuzes en onderbouwing op hoofdlijnen volgen.

2.1 Prioritering en planning

De ACM vindt dat Enexis goed inzicht biedt in de wijze waarop zij plant en prioriteert (hoofdstuk 4). Dit komt volgens de ACM de begrijpelijkheid van het investeringsplan ten goede. Dit onderdeel van het

investeringsplan is goed ingepast binnen de methodiek om van scenario's via knelpunten tot een investeringsportfolio te komen.

De ACM constateert dat Enexis een helder prioriteringsbeleid geformuleerd heeft. De keuzes die Enexis maakt zijn duidelijk uitgelegd en op hoofdlijnen te volgen. Volgens de ACM zou het prioriteringsbeleid nog beter navolgbaar zijn als Enexis haar prioriteringskeuzes concreter relateert aan de bedrijfsdoelstellingen en de risicomatrix. Voor de ACM blijkt uit het prioriteringsbeleid duidelijk wat Enexis het belangrijkste vindt en welke investeringen een lagere prioriteit krijgen, maar is niet duidelijk wat de concrete gevolgen zijn van de keuze om bepaalde investeringen een lagere prioriteit te geven.

De ACM constateert dat de impact van de prioritering beperkt is vanwege de veelheid van factoren, waaronder de lange doorlooptijd, die invloed hebben op de planning. Hierdoor blijkt het niet goed mogelijk om investeringen met prioriteit ver naar voren te halen. De ACM vindt dat Enexis dit goed uitlegt.

2.1.1 Mitigerende maatregelen

Enexis beschrijft in haar investeringsplan dat flexibel netgebruik door aangesloten kan helpen om tijdelijk knelpunten te overbruggen (congestiemanagement) of knelpunten structureel kan voorkomen (met flexibele transportrechten). Enexis geeft aan dat zij voor beide vormen van flexibel netgebruik maar beperkt animo vindt bij haar klanten. Deze producten zijn bovendien nog in ontwikkeling.

Enexis heeft beoogd om enig inzicht te geven in de hoeveelheid flexibel vermogen die nodig is om een knelpunt (tijdelijk) op te lossen. Dit heeft Enexis in bijlage 10.6 per knelpunt in drie steekjaren in MWh aangegeven.

De ACM waardeert de stap die Enexis heeft gezet in het inzichtelijk maken van de mogelijkheden om knelpunten al dan niet structureel op te lossen met flexibiliteit. Tegelijkertijd ziet de ACM niet dat deze mogelijkheden daadwerkelijk worden ingezet of dat ze gebruikt worden in het bepalen van knelpunten, bij het bepalen van de oplossingsrichting of in de prioritering en de planning. De ACM wijst er op dat het voor de hand zou liggen dat Enexis knelpunten die niet met congestiemanagement opgelost kunnen worden prioriteert boven knelpunten die wel met congestiemanagement opgelost kunnen worden.

De ACM waardeert de beschrijving van Enexis over het tijdelijk zwaarder belasten van assets om de periode tussen het ontstaan van een knelpunt en het realiseren van de investering te overbruggen. Volgens de ACM is het belangrijk dat Enexis dergelijke oplossingen inzet en hier transparant over is. Tegelijkertijd is het voor de ACM niet duidelijk in hoeverre dergelijke maatregelen een oplossing bieden en of deze oplossingen invloed hebben op de planning.

De ACM verwacht dat Enexis in haar volgende investeringsplan inzichtelijk maakt op welke manier congestiemanagement en tijdelijk zwaarder belasten een oplossing bieden en hoe zij hier rekening mee houdt in het afwegen van de kosten, de baten én de planning van een investering.¹

2.2 Maakbaarheid

De ACM waardeert het inzicht dat Enexis biedt in het samenstellen van een maakbaar investeringsportfolio in de hoofdstukken 3 en 4. De ACM vindt dat door deze omschrijving beter navolgbaar is hoe het investeringsplan van Enexis tot stand komt. Daarnaast bieden deze hoofdstukken gedeeltelijk inzicht in de problematiek en beperkingen waar Enexis mee moet werken bij het uitvoeren van haar wettelijke taken.

De ACM vindt ook dat Enexis transparant is over de maatregelen die zij heeft genomen om haar uitvoeringscapaciteit op te schalen en haar investeringsplan uit te kunnen voeren. Volgens de ACM ontbreekt echter een duidelijke beschrijving van de potentiële effectiviteit van de mitigerende maatregelen die Enexis neemt om het maakbaarheids gat te verkleinen. Enexis beschrijft dit wel op hoofdlijnen. De ACM maakt zich zorgen dat niet voldoende transparant is wat de gevolgen voor afnemers zijn als deze

¹ De ACM wijst hierbij ook op de verplichting uit artikel 3.34, tweede lid, onderdeel c, van de Energiewet.

maatregelen niet zo effectief blijken als verwacht. Zoals Energie-Nederland c.s. in hun zienswijze benoemen, bevatten deze beschrijvingen met name een uitleg van de reeds gedane inspanningen. Deze inspanningen zijn echter al verwerkt in het vaststellen van het tekort. Ook de samenhang in synergie van de investeringen van Enexis met die van TenneT zijn lastig te volgen, terwijl de afhankelijkheid van TenneT groot is. Hierdoor blijft voor de ACM lastig te volgen wat de gevolgen voor aangeslotenen van Enexis zijn als investeringen van TenneT later of eerder in gebruik worden genomen.

2.2.1 Laagspanning

De ACM vindt de omschrijving van het beleid van Enexis waarop de aanpak van LS-netten gebaseerd is voldoende. De omschrijving is volledig en de wijze waarop Enexis prioriteert binnen deze categorie investeringen wordt duidelijk omschreven. Enexis heeft ook een navolgbaar beleid om de toekomstvastheid van de investeringen te bepalen.

De ACM constateert tegelijkertijd dat het onduidelijk is wat de impact van het tekort aan uitvoeringscapaciteit is op de kwaliteit. De ACM heeft in de het KBS-onderzoek in 2025 wel geconstateerd dat Enexis aantoonbaar stuurt op alle kwaliteitsaspecten. Daarnaast geeft Enexis aan ongeveer 65% van haar MS/LS stations te bemeten, waardoor ze een redelijk goed inzicht heeft in de belasting van haar LS-netten. De ACM ziet dat Enexis goede stappen heeft gezet om het kwaliteitsniveau van LS-netten te borgen.

De ACM constateert dat de uitvoeringscapaciteit van Enexis een groot risico vormt voor een effectieve aanpak van de problematiek op laagspanningsnetten. Enexis prognosticeert een zeer sterke groei van de uitvoeringsorganisatie. Zoals hiervoor benoemd, vraagt de ACM zich af of dit realistisch is en zijn de risico's voor kwaliteit en capaciteit onduidelijk wanneer deze groei niet materialiseert. Op LS-niveau zijn de mogelijkheden en verplichtingen voor het toepassen van congestiemanagement namelijk beperkt en plaatsten systeembeheerders kleinverbruikers niet op een wachtlijst. Hierdoor kan het tekort aan uitvoeringscapaciteit leiden tot verhoogde risico's op bijvoorbeeld uitval en langzame spanningsvariaties. Hierdoor ontstaan kwaliteitsproblemen. Enexis geeft echter maar zeer beperkt inzicht in de kwaliteitsrisico's die ontstaan door de beperkte uitvoeringscapaciteit en de mogelijke kosten die dit tot gevolg hebben. Daarom maakt de ACM zich zorgen over de mate waarin Enexis de kwaliteit op haar LS-netten voor al haar klanten kan blijven garanderen op basis van dit investeringsplan.

3 Uitvoering en kosten van de investeringsplannen

Naast de toets van de ACM of de methode en de keuzes waarmee Enexis tot haar investeringsplan is gekomen transparant en redelijk zijn, toetst de ACM ook op hoofdlijnen of de uitvoering en planning van de investeringen op redelijke wijze tot stand gekomen en transparant zijn. Hieronder gaat de ACM in op haar bevindingen met betrekking tot de uitvoering en planning van de investeringen, zowel in capaciteits- en kwaliteitsinvesteringen, als de bedragen die daarvoor begroot zijn.

Zoals blijkt uit het investeringsplan staat Enexis voor een zeer grote investeringsopgave. De ACM vindt het belangrijk dat alle knelpunten zo spoedig mogelijk worden verholpen, zodat de systeembeheerder tijdig en op een doelmatige wijze in het gevraagde transport kan voorzien, tegen een wenselijk kwaliteitsniveau. Dit is de wettelijke taak van Enexis. Daarom zijn een ambitieuze en realistische planning en kostenschatting belangrijk.

3.1 Overzicht knelpunten

De ACM vindt het overzicht van de knelpunten in het investeringsplan van Enexis goed. De ontwikkeling van het aantal majeure knelpunten over de jaren is overzichtelijk in grafieken weergegeven. Voor reguliere capaciteitsknelpunten zijn de benodigde en maakbare investeringen weergegeven. Het maakbaarheidsprobleem van Enexis is niet los weergegeven, maar kan daar wel uit worden berekend.

3.2 Overzicht investeringen

De ACM vindt de weergave van de investeringen van Enexis in het investeringsplan voldoende. Enexis hanteert het juiste onderscheid tussen reguliere en majeure investeringen. Het overzicht van alle investeringen is duidelijk en eenduidig te interpreteren. Tegenover elk knelpunt wordt door Enexis een investering geplaatst.

De ACM ziet dat Enexis in haar reguliere investeringen gemiddeld een financieel verschil heeft tussen de beoogde kosten van investeringen uit het vorige investeringsplan en de gerealiseerde kosten. Hier gaat het om overschrijdingen van in totaal 20% in 2023 en 4% in 2024.

Tegelijkertijd ziet de ACM bij de gerealiseerde reguliere investeringen grote afwijkingen tussen type investeringen, zowel in aantallen als in prijs. Waarbij investeringen in verschillende type netonderdelen tientallen procenten meer of minder zijn uitgevoerd dan voorspeld. De kosten per gerapporteerde categorie vallen eveneens tientallen procenten hoger dan wel lager uit. Doordat er verschillende aggregatieniveaus gehanteerd worden bij de kosten en aantallen, is de afwijking in de stukprijs niet te bepalen. Hierdoor is niet vast te stellen in welke mate de variatie in de kosten verklaard kan worden door variaties in de gerealiseerde aantallen.

Het aantal door Enexis gerealiseerde investeringen blijft achter bij de investeringen die nodig zijn om aan haar wettelijke taken te voldoen én bij de planning zoals opgenomen in haar investeringsplan 2024. Daarnaast blijkt dat de kosten die Enexis maakt voor de wél gerealiseerde investeringen hoger zijn dan begroot. De ACM vraagt zich hierom af of de door Enexis geplande investeringen en de bijbehorende kosten een weergave zijn van wat redelijkerwijs van Enexis verwacht kan worden bij de uitvoering van haar investeringsplan. De ACM concludeert dat de planbaarheid en voorspelbaarheid van de reguliere investeringen, kijkend naar de realisaties, sterk te wensen over laat.